

Asia: VN/3799/2024

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Aalto-yliopiston ylioppilaskunta (AYY) ei kannata esitettyä lakimuutosta opiskelijan oleskeluluvan automaattisesta menettämisestä toimeentulotukeen turvautumisen seurauksena. Pidämme lakimuutosta inhimillisesti huolestuttavana, sillä se vaarantaa kansainvälisten opiskelijoiden Suomen perustuslaissa määriteltyyn oikeuteen välittömään toimeentuloon ja huolenpitoon. Kuten lakiesityksessä todetaan, toimeentulotukea saatetaan jättää hakematta erityisestä tarpeesta huolimatta hakemisen seurausten pelossa. Toimeentulotuen hakemiseen syntyvä pelotevaikutus akuutissa tarpeessa vaarantaa ihmisoikeudet ja on inhimillisesti kestänytöntä. Toimeentulotuki on viimeinen tuen muoto, jota ei haeta eikä myönnetä kevyin perustein. Toimeentulotuen tarve syntyy usein ihmisen omista elämänvalinnoista riippumattomista tekijöistä, kuten äkillisestä sairastumisesta.

Esityksessä kerrotaan reilun vuoden aikana 333 opiskelijan turvautuneen toimeentulotukeen, mikä on erittäin marginaalinen osa kansainvälisten opiskelijoiden kokonaismäärässä. Määrään nähden kokonainen lakimuutos on sekä tarpeeton että kohtuuton. Lakiesityksen mukaan lailla ei arvioida olevan merkittäviä välittömiä vaikutuksia julkiseen talouteen tai toimeentulotuen kokonaismäärään. Riskinä on, että lakimuutoksesta aiheutuu lisää byrokratiaa, mikä kuormittaa yksittäisten opiskelijoiden lisäksi instituutioita, kuten maahanmuuttovirastoa ja hallinto-oikeuksia, tarpeettomasti.

Lakimuutos saattaa kääntyä Suomen talouden kannalta negatiiviseksi, mikäli Suomi menettää potentiaalisia kansainvälisiä opiskelijoita. Jokainen lakimuutos, joka heikentää kansainvälisten opiskelijoiden asemaa, vaikuttaa Suomen maineeseen negatiivisesti ja heikentää pitovoimaa.

Lakimuutos on ristiriidassa Suomen tavoitteisiin saada lisää kansainvälisiä opiskelijoita ja osaajia, joita Suomi tarvitsee kipeästi työvoiman takaamiseksi.

Nähdäksemme lakiesityksestä ei ole tehty kattavia vaikutusarvioita, sillä kuluvalle hallituskaudella on jo tehty useita kansainvälisiä opiskelijoita koskevia lakimuutoksia, joiden vaikutuksia ei ole ehditty arvioida. Oleskelulupaan tarvittavaa toimeentulovaatimusta on jo kiristetty, joten riski toimeentulotukeen turvautumiseen todennäköisesti ainoastaan pienenee. Kansainvälisten opiskelijoiden toimeentulohaasteet on tunnistettu korkeakouluissa, jotka tekevät jo kattavaa viestintää Suomessa asumisen todellisista kustannuksista, jotta opiskelijat pystyvät paremmin arvioimaan, onko heidän varallisuutensa riittävä Suomessa elämiseen.

Emme näe kestäväenä, että näin pientä ihmisjoukkoa koskien tehdään lakimuutos, jolla on sekä inhimillisiä että byrokraattisia haasteita. Kun otetaan huomioon, että toimeentulotukeen turvautuminen on tähänkin mennessä voinut johtaa oleskeluluvan peruuttamiseen, eikä lailla sikäli olisi suurta muutosta nykytilaan, emme näe tiukennusta perusteltuna, vaan ainoastaan riskinä ihmisoikeuksien toteutumiselle. Aidosti tapauskohtainen harkinta toimeentulotuen saamiseen tulee säilyttää.

Naalisvaara Sonja
Aalto-yliopiston ylioppilaskunta